

คุณค่าทางจริยศาสตร์ : พิธีกรรมแกลมอของชาวไทยกุย

The valuable of ethics : Kallmor ritual of Kuy people

ยโสธารา ศิริภาประภากร¹

บทคัดย่อ

พิธีแกลมอของชาวไทยกุยจัดกระทำขึ้นเพื่อบูชาดวงวิญญาณของบรรพบุรุษประจำปี ปฏิบัติกันมาแต่โบราณ พิธีแกลมอยังเป็นการพิธีกรรมแห่งการรักษา เยียวยา ผู้ป่วยด้วย และยังเป็นพิธีแห่งการเสียดายหรือของการคุ้มครองรักษาจากดวงวิญญาณบรรพบุรุษด้วย โดยมีคนทรงเรียกว่า “มอ” เป็นผู้ติดต่อหรือเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับวิญญาณผีบรรพบุรุษซึ่งญาติพี่น้องมีความรู้สึกรู้ว่าวิญญาณยังคงมีความผูกพันกับครอบครัวสามารถบันดาลให้เกิดสิ่งที่ดีงามในการดำเนินชีวิตได้ กลุ่มวิญญาณบุคคลในตระกูลเชื่อว่าเป็นวิญญาณที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่ทำหน้าที่คุ้มครองคนในครอบครัว ได้แก่ ปู่ย่าตายาย ผีเจ้าที่เจ้าบ้านเจ้าเรือนหรือวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ที่ประจำที่รักษาครอบครัว การประกอบพิธีแกลมอจะต้องสร้างโรงพิธีและจัดอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในพิธีโดยจัดชั้นวางของบูชาตามชั้นต่าง เป็น 3 ชั้น ชั้นแรกเป็นบายศรี พุ่มดอกไม้หรือพุ่มข้าวตอก ชันบูชา ชั้นสอง เป็นผ้า ใสบ เครื่องประกอบพิธี ธนุ ลูกศร เรือไม้พาย ดาบ ช้างม้า เส้นประกำ ชั้นสามเป็นเครื่องเช่นและการฟ้อนรำประกอบการเล่นบรเพลงคนตรีด้วยดนตรีพื้นบ้านของชาวไทยกุย

พิธีกรรมแกลมอนี้ที่เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นค่าของสิ่งทั้งปวงได้เป็นอย่างดี และเป็นที่ยอมรับแก่คนหมู่มากว่ามีคุณค่าในกลุ่มชนชาวไทยกุยมาแต่อดีตพิธีกรรมแกลมอนี้ มีคุณค่าทางจริยศาสตร์ คือ คุณค่าทางความประพฤติของคนในสังคม ชุมชนที่เชื่อและการนับถือ มีการแสดงออกซึ่งมิตรไมตรี การเอาใจใส่ การแบ่งปัน และให้กำลังใจกันตลอดถึงโครงสร้างทางความเชื่อนี้สามารถควบคุมพฤติกรรมของคนในตระกูล ชุมชน สังคมของชาวไทยกุยได้ สิ่งเหล่านี้เป็นคุณค่าทางจริยศาสตร์ คือคุณค่าที่เกิดจากพิธีกรรมทางความประพฤติตามโครงสร้างความเชื่อในพิธีแกลมอ ศาสตร์ หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากพิธีแกลมอ เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดสู่รุ่นต่อรุ่น มีความรู้ที่ก่อให้เกิดความประพฤติ ความคิด การใช้ชีวิต กรอบจารีตประเพณีที่จำต้องปฏิบัติตาม เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาทางความรู้ด้วยวิธีหนึ่ง เป็นคุณค่าทางศาสตร์ด้วย

คำสำคัญ: คุณค่า จริยศาสตร์ พิธีกรรมแกลมอ ชาวไทยกุย

Abstract

Kallmor is the ritual for ancestor spirit worshiping of Kuy people, inherited from the ancestor from the past and is a ritual for healing, forecasting protected the patients by ancestor spirit. "Mor" is a connector who connecting to ancestor spirit, they believed that there are Holy Spirits are still within the family and blessed them from harmfulness and bad things. The Ritual components is consists of place, worshiping things, cloth, sword, elephant and horse images , Baisri and prakum and then they run the ritual with the Kui's traditional music. The ritual indicated the value of the way of life and it has been accepted and important for Kui people from the

¹ รองผู้อำนวยการสำนักงานสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดสุรินทร์แห่งที่ 2 วัดป่าโยธาประสิทธิ์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ancient time. The ritual have the ethical values or values of the society which represented by the Kui people with respectfulness, caring, harmony, sharing and cheering and the belief structure can control bad behavior in the family or society. These values represented by the Galmore ceremony, it is a local wisdom which inherited from an ancestors.it is knowledge which leading to system of thought then action or behavior base on the belief or norm for Kui people must practice.

Keywords: valuable, ethics, Kalmor ritual, Kuy people

บทนำ

ชาวไทยกวยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษมีคติความเชื่อของกลุ่มชนในแต่ละท้องถิ่น แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยตามพื้นที่ซึ่งระบบสัญลักษณ์ที่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อและพิธีกรรมของแต่ละกลุ่มนั้นๆ กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการสืบเชื้อสายทางสายเลือด ด้วยพิธีกรรมนั้นคือพิธีแกลมอของชาวไทยกวย อันมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้มาจากฐานคติทางความเชื่อ พิธีกรรม วัฒนธรรม ประเพณี หรืออาจเป็นจารีตชนบทรวมเนียบของแต่ละชาติพันธุ์ที่กำหนดขึ้นมาแต่ในอดีต หรือ มาแต่โบราณ ในกลุ่มชาวไทยกวยก็มีการดำเนินชีวิตที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ กล่าวคือความเชื่อในอำนาจลี้ลับที่เหนือธรรมชาติ วิญญาณบรรพบุรุษ เทวดา อารักษ์ ไสยศาสตร์ คาถาอาคม และ ไชกลาง (ศิริพร สุเมธรัตน์, 2553) มีความเชื่อและแนวความคิดในการถ่ายทอดและสืบทอดกันมาด้วยฐานคติที่ได้รับการสืบทอดมาแต่อดีต พิธีกรรมแกลมอเป็นการประกอบขึ้นในช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จในแต่ละปี เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จชาวไทยกวยนิยมจัดทำพิธีกรรมเพื่อบูชาบรรพบุรุษของตนเองนั่นคือ พิธีแกลมอ พิธีกรรมนี้จัดขึ้นเพื่อการบูชาดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ และวิญญาณที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติที่ชาวไทยกวยให้ความนับถือ และในพิธีกรรมนี้เป็นยังเป็นพิธีกรรมแห่งการรักษาตามความเชื่อของชาวไทย

กวยด้วย เพราะสาเหตุที่เจ็บป่วยนั้นอาจเกิดจากร่างกาย และจิตใจที่ไม่สมดุลทางจิตวิญญาณ และเป็นพิธีกรรมแห่งการทำนายทายทักด้วยประการหนึ่งจึงเป็นพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์มากของชาวไทยกวยที่ให้ความนับถือและปฏิบัติกันมาตราบนานนับปัจจุบัน ด้วยพิธีกรรมนี้เองเป็นที่มาของโครงสร้างทางสังคม ชุมชน ครอบครัวและบุคคล ที่อาศัยพิธีกรรมเป็นจุดร่วมของผู้คนและเป็นความหวังใหม่ของบุคคลที่เจ็บป่วยที่รักษาไม่หาย หรือ เป็นพิธีกรรมที่ให้นุตรหลานได้เข้าไปกลับบรรพบุรุษของตนเอง เพื่อทำการขอขมา ลาโทษ ที่ครอบครัวได้ทำผิดไป พิธีกรรมนี้เองเป็นโครงสร้างทางความเชื่อที่ชาวไทยกวยให้ความเคารพและยำเกรงมาก พิธีกรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งในการควบคุมสังคม ชุมชน ครอบครัวที่เกิดมีความขัดแย้งกันขึ้น หรือเป็นตัวกำหนดจารีตประเพณีในวัฒนธรรมของชาวไทยกวยด้วยเป็นอย่างดี

วัฒนธรรมประเพณีชาวไทยกวย

วัฒนธรรมความเชื่อในพิธีกรรมและประเพณีของกลุ่มชาวไทยกวย ที่อาศัยในจังหวัดสุรินทร์และได้กระจายการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนตามพื้นที่ และต่างอำเภอแพร่กระจายอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ วัฒนธรรมของชาวไทยกวยนั้น แกลมอ และความเชื่อเรื่องศาลปู่ตา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แกลมอแกลมอ ชาวไทยกวยมีความเชื่อในเรื่อง พิธีแกลมอ เป็นความเชื่อที่เกี่ยวกับอำนาจเหนือ

ธรรมชาติ ผีบรรพบุรุษ ชาวไทยกุยเชื่อว่า ผีมอ คือผู้ที่ทำหน้าที่ยึดต่อสื่อสารกับผีบรรพบุรุษทั้งผีบรรพบุรุษที่เป็นผู้หญิงและผู้ชาย ถ้าผีบรรพบุรุษเป็นผู้ชายมาเข้าร่าง ออก ถ้าผีบรรพบุรุษเป็นผู้หญิงมาเข้าร่าง มอ ในสายตระกูลหนึ่งจะมีผู้หญิงในตระกูลนั้นๆ เป็นมออยู่หนึ่งคนซึ่งเป็นการสืบเชื้อสายทางแม่เป็นการสืบเชื้อสายมาทางสายเลือด

ส่วนชาวไทยกุยความเชื่อที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ความเชื่อเรื่องศาลปู่ตา (หะจั่วหรือยะจั่ว) ที่มีรูปปั้นเป็นสัญลักษณ์ ชาวบ้านจะประกอบพิธีเช่นไหว้ คือ การเซ่นปู่ตาในเดือนสามและเดือนหก เพื่อความเป็นสิริมงคลและขจัดปัดเป่าสิ่งที่ไม่ดีงามทั้งหลายให้พ้นไป ในเดือนหก จะเซ่นไหว้ขอฝนให้ถูกต้องตามฤดูกาล ในเดือนสามเซ่นไหว้เพื่อขอขอบคุณปู่ตาที่บันดาลให้ได้ข้าวปลาอาหาร พืชผลที่สมบูรณ์ ศาลปูตานี้เป็นศาลประจำหมู่บ้านชาวไทยกุยชอบสร้างไปทางทิศตะวันตกบ้านหันหน้าศาลไปทางทิศตะวันออกเมื่อถึงฤดูกาลหนึ่งจะมาทำการเซ่นไหว้ร่วมกัน

ความเป็นมาของพิธีกรรม แกลมอ

ความเป็นมาของพิธีกรรมแกลมอมีการสืบทอดและปฏิบัติมาตั้งแต่บรรพบุรุษ หรือตั้งแต่ โบราณ ถือว่าเป็นพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์มากไม่สามารถระบุระยะเวลาที่เกิดขึ้นได้ชาวไทยกุยที่เป็นลูกหลานได้พูดกันว่าเกิดมาก็เห็นเลยแม้แต่วันก็เห็นอยู่ แกลมอเป็นการประกอบพิธีกรรมในแต่ละตระกูล หรือ การบูชาบรรพบุรุษของตนเอง ที่เป็นตระกูลของตนเอง เป็นการบูชาประจำ ถ้ามีผู้ทำพิธีกรรมแกลมอ อยู่ก่อนแล้วหากผู้ประกอบพิธีกรรมในตระกูลเสียชีวิตลงก็จะมอบการประกอบพิธีกรรมแกลมอ ให้แก่บุตรหลานโดยจะเลือกมอบให้แก่บุคคลผู้มีความสนใจและคิดว่าจะสามารถรับรองยึดถือตามที่เคยปฏิบัติมาได้ ทั้งนี้ผู้ที่รับเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมต่อบรรพบุรุษจะไม่รู้ว่าตนเอง

จะต้องผู้ประกอบพิธีกรรมแกลมอ ต่อบรรพบุรุษมาก่อนจะรู้ก็ด้วยปรากฏอาการเจ็บป่วย หรือ อาการทางประสาท เช่น อาจมีอาการคล้ายคนบ้าเสียสติเจ็บป่วยในระยะเวลายาวนาน (ประทีป แซรัมย์, 2535) แม้จะได้รับการรักษาจากแพทย์แผนปัจจุบันก็ตาม ความเชื่อพิธีกรรมแกลมอ เป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้น เพื่อการรักษาพยาบาลผู้ป่วยไข้ของชาวไทยกุย โดยมีคนทรงเรียกว่า “มอ” ผู้ทำหน้าที่ติดต่อหรือเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับวิญญาณของผีบรรพบุรุษ ญาติพี่น้องมีความรู้สึกว่ามีวิญญาณยังคงมีความผูกพันกับตนเอง ผู้รับการถ่ายทอด หรือครอบครัวยุบุชชาอยู่และสามารถให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ ได้ทั้งด้านดีและไม่ดีผีเข้าสิงในตัวของร่างทรงนอกจากจะเป็นกลุ่มของวิญญาณบุคคลในตระกูลแล้ว ยังหมายรวมถึง เจ้าพ่อหลักเมือง เจ้าแม่ นางไม้ หรืออารักษ์ที่สถิตตามต่างๆ ด้วยจะเชื่อว่าเป็นวิญญาณที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ทำหน้าที่คุ้มครองคนและสถานที่หรือ ผีหลักเมืองซึ่งทำหน้าที่คุ้มครองรักษาบ้านเมืองนั้นๆ ด้วย (ยโสธรา ศิริภาพระภากร, 2556) การจัดพิธีแกลมอของชาวไทยกุยในแต่ละครั้งจะต้องสร้างโรงพิธีและจัดอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในพิธี ดนตรีที่ใช้ในพิธีแกลมอชาวไทยกุย (ประทีป แซรัมย์, 2535) จะเป็นทำนองเฉพาะ หรือเรียกว่าเพลงแกลมอก็ได้ เครื่องดนตรีจะมีเฉพาะ แคน โทน เท่านั้น บางพื้นที่จะประกอบด้วยด้วยฉิ่ง หรืออาจใช้เครื่องเสียงช่วยเพื่อให้มีเสียงที่ตั้งและสนุกยิ่งขึ้นจัดได้ว่าเป็นประเพณีพิธีกรรมที่ชาวไทยกุยให้ความร่วมมือให้การช่วยเหลือในพิธีกรรมและมาร่วมในพิธีกรรมด้วย

ความเชื่อของชาวไทยกุย

ความเชื่อนั้นได้ส่งผลให้เกิดพิธีกรรม ขั้นตอนองค์ประกอบ กระบวนการพิธีตามรูปแบบวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชนในพื้นที่ หรือท้องถิ่นนั้นเป็นประการสำคัญ และตัวพิธีกรรมนี้สามารถเป็น

ตัวกำหนดจารีตเพื่อให้ปฏิบัติรวมกัน พร้อมกัน และแบบเดียวกันอีกด้วย ดังเช่น ความเชื่อที่เกี่ยวกับกฎผีวิญญาณบรรพบุรุษ ไชยกลาง วัน เดือน ปี ร้าย ดี วันขึ้น วันตก ที่ประกอบแล้วดีมีโชค หรือกระทำพิธีกรรมบางอย่างแล้วจะสำเร็จได้ตามประสงค์ ย่อมเป็นตัวกำหนดระเบียบแบบแผนบางอย่างขึ้นด้วยความเชื่อที่เกี่ยวกับอำนาจไสยศาสตร์ มนต์ หรืออาคม หรือเครื่องรางของขลัง เป็นต้น มนุษย์จึงนำเอาแนวความเชื่อนั้นๆ มาถือปฏิบัติในกลุ่มของตนผู้นับถือด้วย (อิสราพร จันทอง, 2537) ตามความเชื่อที่ตนมีอยู่และวัฒนธรรมที่อยู่อาศัยในพื้นที่นั้น เหตุเกิดความเชื่ออาจมีเหตุ เช่น เกิดจากความกลัวภัยอันตราย กลัวในอำนาจที่ตนมองไม่เห็น อำนาจเหนือธรรมชาติ หรือกฎผีวิญญาณ หรืออาจมีพลังอำนาจไสยศาสตร์อื่นๆ ที่ให้โทษแก่ตนเองและครอบครัวได้ ต่อมาความกลัวเรื่องของวิญญาณของบรรพบุรุษ ตลอดจนถึงดวงวิญญาณผู้กล้าหาญในชุมชนของตนที่ล่วงลับไป เมื่อเกิดความหวาดกลัวในสิ่งเหนือธรรมชาติจึงต้องมีการบวงสรวงบูชา เช่น ไหว้ ความเชื่อเหล่านี้ยังยึดถือปฏิบัติอยู่เป็นความเชื่อดั้งเดิมที่คนในชุมชนนี้ได้ยึดถือสืบทอดต่อกันมา (ศิริพร สุขเมธารัตน์, 2553) ความเชื่อดั้งเดิมของชาวไทยภูมย มีความเชื่อที่พัฒนาการมาจากอำนาจเหนือธรรมชาติ อำนาจลึกลับของมิติอื่นของวิญญาณซึ่งเรียกว่าผีหรือวิญญาณ (วิลาสินี ศรีนุเคราะห์, 2543) ความเชื่อชาวไทยภูมย ในเรื่องผีวิญญาณว่ามีพลังอำนาจสามารถเข้าถึงมนุษย์ได้หรือสามารถติดต่อกับมนุษย์ได้โดยเข้าร่างมนุษย์

พิธีกรรมแกลมอ

พิธีกรรมแกลมอของชาวไทยภูมยนี้เป็นความเชื่อในพิธีกรรมที่มีความสัมพันธ์กันในภาวะแบบความเชื่อถือแล้วน้อมรับมาและปรับใช้ ให้เข้ากับการดำเนินชีวิตและสังคมสิ่งแวดล้อมความสัมพันธ์ระหว่างความ

เชื่อกับพิธีกรรมจะพิจารณาได้โดยอาศัยความเชื่อ ดังคำอธิบายต่อไปนี้ ความหมายในคำว่า เชื่อ หมายถึงเห็นตามด้วยมั่นใจในพิธีกรรมและไว้ใจในบรรพบุรุษของตน (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ความเชื่อ (Belief) หมายถึงเห็นด้วยและนับถือ (มานิต มานิตเจริญ, 2514) ใจยอมรับว่าจริงเป็นผลอันเนื่องมาจากความคิดและความรู้สึกของตัวเองโดยไม่มีการพิสูจน์ เป็นทัศนคติของแต่ละบุคคลในการที่จะยอมรับสิ่งที่ได้รู้ได้เห็นของตัวเองโดยไม่ต้องการเหตุผลที่จะมาอธิบาย และเป็น การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดี ผลร้ายต่อมนุษย์หรือชุมชน แม้ว่าอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านี้ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงแต่เป็นมนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความยำเกรง (ธวัช ปุณโณทก, 2528) การยอมรับหรือการยึดมั่นนี้อาจมีหลักฐานที่จะพิสูจน์ได้หรือไม่มีหลักฐานที่จะพิสูจน์สิ่งนั้นให้เห็นจริงก็ได้ (ทัศนีย์ ทานตวนิช, 2523) พิธีกรรมแกลมอ เป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ของชาวไทยภูมยมีการนับถือกันมานาน อาจารย์ใหญ่จะเป็นผู้ประกอบพิธีและสามารถสื่อสารกับวิญญาณบรรพบุรุษได้เป็นพิธีกรรมที่สื่อสารกับวิญญาณ การประกอบพิธีกรรมแกลมอนี้ เป็นการบูชาประจำปีของชาวไทยภูมย บางอาจจัดบูชา 3 ปี ครั้ง หรือ 2 ปีครั้งก็ได้ตามความสะดวกของครอบครัวที่จะจัดทำพิธีด้วยพิธีแกลมอเป็นการประกอบพิธี เช่น ไหว้วิญญาณของบรรพบุรุษและอัญเชิญวิญญาณของบรรพบุรุษมาเข้าทรง โดยผ่านร่างทรง หรือคนในตระกูลที่บรรพบุรุษได้เลือกให้เป็นร่างทรง เพื่อที่จะมาเข้าทรงในแต่ละปีของฤดูกาล เช่น ไหว้บรรพบุรุษนั่นเองโดยการประกอบพิธีกรรมเข้าทรงในสายตระกูลนี้เป็นการเลี้ยงดวงวิญญาณบรรพบุรุษ ตลอดถึงผีบ้าน ผีเรือน อันเป็นผู้ดูแลครอบครัวที่มีการเข้าทรงนี้เหตุเพราะ คนในสาย

ตระกูลไม้สพายเจ็บป่วยอันหมดทางที่จะรักษาได้ในทางวิทยาศาสตร์ปัจจุบันเพื่อเชิญดวงวิญญาณบรรพบุรุษมาเข้าทรงเพื่อทำนายว่าเป็นอะไรทำผิดอะไรมีสิ่งใดที่ต้องแก้ไขและจะรักษาอย่างไรพิธีกรรม และเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อใช้ในพิธีกรรมโดยจะได้มาร่วมในพิธีกรรมและเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆเพื่อใช้ในพิธีกรรมโดยจะได้รับความร่วมมือจากญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านเป็นอย่างดีพิธีกรรมแกลมอของชาวไทยถูกเป็นพิธีกรรมที่จัดกระทำขึ้นเพื่อมุ่งเน้นการรักษาพยาบาลผู้ป่วยในระดับครอบครัว ชุมชน มีการประกอบพิธีขึ้นสืบเนื่องกันมาแต่โบราณเป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการรักษาพยาบาลผู้ป่วยไข้ของชาวไทยถูกโดยมีคนทรงเรียกว่า "มอ" ผู้ทำหน้าที่ติดต่อหรือเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับวิญญาณของผีบรรพบุรุษ

พิธีกรรมกับความเชื่อสู่การรักษาและสืบทอด

ในความหมายของพิธีกรรม นั้น โดยความหมาย คือ สิ่งที่แสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเชื่อของบุคคลในสังคมที่แสดงออกในรูปแบบลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามจุดประสงค์ โดยแบ่งพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิตและพิธีกรรมที่เป็นมงคลซึ่งพิธีกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตจะเป็นพิธีกรรมที่มุ่งความเจริญรุ่งเรืองต่อชีวิตโดยตรง มุ่งที่จะบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีฤทธิ์เดชบันดาลให้ความคุ้มครองดูแลปกป้องรักษาให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ไม่มีสิ่งชั่วร้ายมารบกวนให้เกิดภัยอันตรายให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มีอายุยืนรวมทั้งให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ (ศิริพร สุเมธรัตน์, 2553) และเป็นส่วนประกอบของศาสนาซึ่งประชาชนให้ความสนใจมาก และพยายามปฏิบัติอย่างตามอย่างเคร่งครัด พิธีกรรมบางอย่างอาจมีลักษณะผสมผสานระหว่างศาสนาและไสยศาสตร์หรือมีส่วนประกอบของหลายศาสนาผสมกันทั้งในด้านความเชื่อและการปฏิบัติ

หรือการประสานความเชื่อต่างๆ เข้าด้วยกันจนเกือบจะเป็นเนื้อเดียวกัน (สมพร เกษมสุขจรัสแสง, 2526) ในพิธีกรรม มีการการบูชาแบบอย่างหรือแบบแผนต่างๆ ที่ปฏิบัติในแบบเดียวกับทางศาสนา (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542) คำว่า พิธีการ (Rite) พิธีตามประเพณีทางศาสนาหรือในโอกาสสำคัญพิธีกรรมจะก่ออำนาจพิเศษขึ้นมาเป็นการเพิ่มพลัง และสืบอำนาจให้แก่การดำเนินชีวิต (Richard Lawrence, Unlock Your Psychic Powers, 2542) เป็นรูปแบบของพฤติกรรมหรือการทำพิธี (Denny Sergeant, Global Ritualism, 2542) สรุปได้ว่าพิธีกรรมคือพฤติกรรมที่กระทำขึ้นเพื่อสนองโลกียวิสัยความต้องการบางประการของผู้ประสงค์ที่จะประกอบพิธีกรรม เพื่อหวังความสำเร็จในบางอย่งนั้นเอง หรือเพื่อความสูงส่งทางจิตวิญญาณซึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์โดยถูกต้องตามกฎหมายประเพณีการสั่งสมของวัฒนธรรมและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปจะต้องเป็นการกระทำที่ปลุกเร้าหรือเรียกร้องให้เกิดปฏิกิริยาหรือ อารมณ์ได้ (พระเชียรวิทย์ อุตตสนุนโต, 2548) ซึ่งจะมีอิทธิพลมากสำหรับประชาชนทั่วไปที่มีความต้องการในความสำเร็จในพิธีกรรมนั้นๆ อยู่ทั้งอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ โดยความเชื่อส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมพิธีกรรมต่างๆ ขึ้นและกำหนดจารีตประเพณีที่จำต้องปฏิบัติตาม อาทิเช่น ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณบรรพบุรุษ และเทวดาที่รักษา ไชคกลาง อำนาจลึกลับ เป็นต้น ชาวไทยถูกจึงนำเอาความเชื่อนั้นมาถือปฏิบัติในกลุ่มของตนเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความเชื่อเรื่องผีวิญญาณบรรพบุรุษ และเทวดา หรือของรักษา แม้นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับ เวทมนต์คาถาไสยศาสตร์ มนต์ดำความเชื่อเรื่องไชคกลาง ที่มีความเชื่อที่ค่อนข้างสูงความเชื่อส่วนใหญ่รวมอยู่กับพิธีกรรมอันผูกพันกับชีวิตประจำวัน การเกิด ภายตาย อาชีพ ความผูกพันในสังคมและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย เช่น

ผีปูด ผีบรรพบุรุษ พิธีแกลมอหรือที่เรียกเป็นภาษาของชุมชนว่า “แกลมอ” พิธีแกลมอนั้นคือการเข้าทรงเพื่อสื่อสารกับวิญญาณของบรรพบุรุษ เพื่ออาศัยอำนาจเหล่านั้นมารักษา เลี้ยงหาย ทำนายทายทัก และขอความคุ้มครอง ให้อยู่เย็นเป็นสุขเพื่อความเจริญของดงาม

องค์ประกอบของพิธีแกลมอ

1. องค์ประกอบของพิธีกรรมแกลมอ มีดังนี้ ความเชื่อในพิธีแกลมอนั้นเป็นความเชื่อที่ชาวไทยภูเขานับถือมาแต่โบราณและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น การจัดพิธีกรรมมีองค์ประกอบ หลักๆ คือ

2. อาจารย์ผู้ประกอบพิธีกรรม คือ ผู้นำกระทำพิธีกรรม

3. ผู้เข้าร่วมพิธีกรรม คือ ผู้มาร่วมในพิธีกรรมแกลมอเพื่อการบูชาร่วมกันในกิจกรรมเดียวกัน

4. วัน เวลา ที่ใช้ในประกอบพิธีกรรม จำเป็นสำหรับการประกอบพิธีกรรมยกเว้นวันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันเข้าพรรษา ออกพรรษา เป็นต้น

5. สถานที่ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม จะใช้สถานที่โล่งโปร่ง โดยมากจะเป็นลานหน้าบ้าน เพราะสามารถรับผู้มาร่วมในพิธีกรรมได้ เป็นต้น

ขั้นตอนในการจัดเตรียมของพิธีแกลมอ

1. ขั้นตอนในการจัดเตรียมก่อนวันประกอบพิธีแกลมอ เช่น การจัดโรงพิธีกรรม การบอกกล่าวแก่ผู้มาร่วมงาน และการจัดเตรียมสิ่งของสำคัญในพิธีกรรม การติดต่อหมอโทน หมอแคน เพื่อให้รู้วันกำหนดการล่วงหน้า เป็นต้น

2. การเตรียมเครื่องพิธีกรรม เครื่องบูชาครูแกลมอ เครื่องบูชาดนตรี ครูกำเนิด (ของรักษา เครื่องเซ่น และเครื่องประกอบในพิธีกรรมข้าง ม้า ปืน ประกำ เครื่องประกอบในการเข้าทรง เครื่องแต่งกาย เสื้อผ้า เครื่องดนตรีดนตรีที่ใช้บรรเลงในการประกอบพิธีกรรมแกลมอ

ในพิธีแกลมอนั้นขั้นตอนการประกอบพิธีที่เห็นได้อย่างชัดเจนและเป็นขั้นตอน หลัก มีดังนี้ ขั้นตอนหลักนั้นแม่หมอ หรือผู้นำประกอบพิธีกรรมจะเป็นผู้นำ โดยเริ่มจากการจุดรูปเทียนเพื่อบอกกล่าวแด่พระภูมิเจ้าที่และวิญญาณของบรรพบุรุษเพื่อให้มาร่วมในพิธีกรรมนี้ ต่อไปเจ้าภาพจะถวายขันบูชาครูแก่แม่หมอและถวายแก่ครูดนตรี ต่อจากนั้นดนตรีเริ่มบรรเลงเพลงเพื่อเป็นการบูชาครู หัวหน้าหรือ ครูใหญ่ จะได้เริ่มทำการอันเชิญผีบรรพบุรุษมาเข้าทรง โดยอันดับแรกครูหมอจะเป็นฝ่ายเข้าทรงก่อนยังไม่อนุญาตให้บุคคลอื่นๆ เข้าในที่ประจำพิธีกรรมเพราะช่วงนี้เป็นการทำพิธีปิดเสียดังใจไว้ให้ออกจากประจำพิธี เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นได้ ในขณะที่ทำการเข้าทรงนั่นเอง เพื่อขับไล่เสนียดจัญไรและมากินอาหารที่จัดเตรียมไว้ครูหมอจะนุ่งโจงกระเบนด้วยผ้าขาว สวมเสื้อขาวคล้ายพราหมณ์เรียกว่า หมอเฒ่า หมายถึง ผู้อาวุโสที่เป็นที่เคารพและมีฤทธิ์ เก่งกล้าอันหมายถึงความรวมถึงครูหมอ ด้วยตาเฒ่าจะนำตาบออกจากฝักแล้วร่ายรำไปรอบบริเวณที่กำหนดประจำพิธี 3 รอบ แล้วร่ายรำไปยังบริเวณ กระทง บริเวณนั้นจะกำหนดคนไว้ 1 คน คอยจุดไฟที่กระทงหลังจากครูหมอรำเวียนขวาได้ 3 รอบแล้วฟันเป จากนั้นครูหมอก็จะใช้ดาบฟันลงไปทีเปให้ล้มลง บุคคลที่จุดไฟก็จะนำเปและสิ่งของในนั้นไปโยนทิ้งให้ห่างไกลแล้วพูดบอกผีอาระต่างๆ มีผีร้ายให้เอาไปกินให้ห่างอย่ามาเกี่ยวข้องกับบริเวณโรงประจำพิธีกรรม จากการสัมภาษณ์พบว่าผีที่เข้ามาสิงในร่างของผู้แกลมอหรือในร่างทรงที่ เมื่อเข้าทรงแล้วจะไม่ค่อยพูดจาทำไหร่นักส่วนมากจะมาชมเชยสิ่งของเครื่องบูชา เครื่องสังเวศ ที่ได้จัดเตรียม ท่านจะมาให้ศีลให้พรเท่านั้น ในการประกอบพิธีกรรมแกลมอทุกที่นอกจากจะมี มือ ที่คอยเข้าทรงแล้วจะมีญาติๆ ผู้ที่เคยร่วมพิธีกรรมจะเข้าไปอยู่บริเวณใกล้ๆ กับการเข้าทรง ทั้งนี้เพื่อคอยให้ผีเข้าทรงเต็มรูปเต็มร่างคอย

ประแป้งชนิดน้ำหอมขณะที่ยังกำลังเข้าทรงเพื่อให้ผีเข้าได้เร็วขึ้น คอยสอบถามว่าใครเข้ามาและคอยเป็นสื่อเรียกหาบุตรหลานให้เข้าไปกราบไหว้ผีบรรพบุรุษตลอดจนคอยรับ ส่ง เสื้อผ้าให้แก่ลมอมสวมใส่ นำสิ่งของเครื่องบูชาเข้าให้ (ประทีป แชร่มย์, 2535) การรักษาด้วยพิธีแกลมอมการรักษาโรคผู้ป่วยด้วยพิธีกรรมแกลมอมเป็นการเชิญวิญญาณบรรพบุรุษมาช่วยจัดโรคภัยไข้เจ็บและปิดเป่าเสนียดจัญไรต่างๆ คุมอมที่สามารถให้การรักษาและการประกอบพิธีกรรมแกลมอมจะจัดขึ้นที่มี 2 ลักษณะคือในขณะที่ผู้ป่วยที่มีอาการหนักจะประกอบพิธีกรรมเมื่อใดก็ได้ อีกช่วงหนึ่งจะจัดการประกอบพิธีกรรมในเดือน 3-5 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นิยมกระทำกัน ทั้งนี้อาจเป็นเหตุที่เกี่ยวกับเสรีจหรือเป็นบางกรณีที่ได้บนบานไว้เมื่อครั้งเจ็บป่วยในช่วงฤดูกาลอื่นๆ ตลอดกระทั่งเคยสัญญาไว้ว่าจะเลี้ยงดูเลี้ยงรับรอง

คุมอมรำยรำและรำทรงผู้ร่วมเข้าพิธีกรรมร่วมรำ จากการศึกษาทำรำยรำ หรือ ทำพ็อนรำในการเข้าทรงนั้นจะพบว่า มีขั้นตอนที่ผู้ประกอบพิธีกรรมจะต้องพ็อนรำประกอบการบรรเลงดนตรี ตามเพลงต่างๆ ที่พึงพอใจ และจะถึงขั้นตอนผู้เข้าทรงจะทำพิธีกรรมอัญเชิญดวงวิญญาณผีบรรพบุรุษ หรือ คุมอมที่รักษาตนอยู่นั้นให้มาเข้าทรง เสียดนตรีการบรรเลง สถานที่ ที่พร้อมในการสร้างบรรยากาศแห่งความศักดิ์สิทธิ์ มีผู้คนที่เข้าพิธีกรรมตลอดทั้งเครือญาติ พี่น้องที่ร่วมให้กำลังใจในพิธีกรรม ผู้เข้าทรงจะเข้าทรงเต็ม ในการรำยรำแต่ละครั้งไม่มีแบบแผนที่ตายตัวแน่นอน เพราะการรำยรำเกิดจากวิญญาณเป็นผู้นำการรำยรำตามจังหวะและลีลาเหมือนเมื่อครั้งที่ผู้นั้นยังมีชีวิตอยู่ (ประทีป แชร่มย์, 2535) การรำยรำที่รำไปพร้อมกับขั้นตอนที่ใช้ในการเข้าทรง การรำยรำโดยยกชันคุมขึ้นเพื่อขึ้นชม การรำยรำขึ้นชมบายศรี และเครื่องบวงสรวง การรำยรำในท่ายิงนกชี้ข้าง ชีม้า รำรอบต้นบายศรีในการรำยรำในแต่ละท่า

นั้นแสดงถึงพฤติกรรมในการทำมาหากิน หรือ ได้เคยชี้ข้าง ชีม้า ยิงนก ในเมื่อครั้งที่ตนยังไม่ชีวิตอยู่นั้นเอง ซึ่งจะสอดคล้องกับที่สุจิตต์ วงษ์เทศ (2532) ได้กล่าวไว้ว่า การพ็อนรำบนภาพเขียนสีในสมัยโบราณเป็นท่าพ็อน ต้น ที่บ่งบอกถึงเรื่อง การทำมาหากิน การล่าสัตว์ หรือกิจกรรมในชีวิตประจำวัน (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2532) การรำยรำประกอบท่าทางการตีเหล็ก ตีทอง รำดาบ ขึ้นชมบายศรี ชมเซยชันคุม ชันดอกไม้ เครื่องเช่นสังเวยหาปลา ล่าสัตว์ ต่อนก การรำยรำเพื่อความสนุกสนาน ประกอบการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าใหม่ การรำยรำประกอบการออกจับข้างโดยมีข้างต่อไม้ ของ่วง เชือกปะกำ นอกจากนี้ก็จะเป็นการพ็อนรำของคุมอม รำกาบเป กระทำตั้งแต่เริ่มต้นของการประกอบพิธีกรรมแกลมอม

เครื่องในพิธีกรรม

การเตรียมเครื่องพิธีกรรม ได้แก่ บายศรี 1 คู่ ต้นดอกไม้ 1 คู่ ต้นทำด้วยต้นกล้วยประดับด้วยดอกจำปี จำปา ชัน 5 ชัน 8 ฐูปเทียน ชันที่ใช้ในพิธีกรรม

เครื่องบูชาคุมอม ได้แก่ ชัน 5 ชัน 8 ฐูปเทียนเพื่อประการบูชาบัจจัย 12 บาท 24 บาท ผ้าขาว ผ้าไหม 1 ผืน สไปไหม 1 ผืน เหล้า 1ขวด น้ำส้ม 1 ขวด เป็นเครื่องบูชาคุมใหญ่

เครื่องบูชาดนตรี ประกอบด้วย โทน 1 แคน 1 เครื่องบูชาดนตรี ดอกไม้ 5 ดอกกรวย 5 กรวย ฐูป 5 เทียนขาว 2 เล่ม น้ำส้มเหล้า น้ำเปล่า อย่างละ 1 ขวด เครื่องเช่นใหม่มีขนม ข้าวต้ม ข้าวสวย และกับเพื่อเช่นไหว้คุมดนตรี บัจจัยใส่คุม 24 บาท

คุมกำเนิด เป็นคุมประจำตนที่แต่ละคนที่มีคุมนั้นจะนำออกมาใส่พานประกอบเป็นที่บูชา ประดุจดังมีวิญญาณสถิตอยู่ ลักษณะเป็นประโจม ประกอบเป็น 3 ชั้น เจดีย์ทำด้วยไม้ทองกลาง ประดับด้วยใบลำดวนตามจำนวนอายุคน หรือประดับด้วยใบตาลที่ผู้เฒ่าผู้แก่จะชุลลายให้สวยงาม ประคบกัน 4 ทิศ กับรูปสลักเจดีย์

และมัดด้วยด้ายขาวให้สวยงาม จัดว่าเป็นที่ประจำของ
วิญญาณของครูผู้รักษาตน หรือเทวดาประจำศรีษะ
นั่นเอง เครื่องเช่น ได้แก่ ขนหมขามต้ม น้ำปลา เหล้า 40 ดีกรี
เหล้าสาโท ผลไม้ เป็นต้นสิ่งสำคัญที่ตั้งไว้เพื่อการบูชา
ในหิ้งมอ เป็นสัญลักษณ์ของบรรพบุรุษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์
ประจำพิธีกรรมแกลมอ หรืออัตลักษณ์ของพิธีกรรม
แกลมอ มีดังนี้ รูปข้างทำด้วยไม้แกะสลัก รูปม้าทำด้วย
ไม้แกะสลัก ปืนทำด้วยไม้ เส้นประกำทำด้วยเส้นด้าย
สิ่งเหล่านี้เป็นการสืบทอดมาแต่โบราณ ถือเป็นสิ่ง
ศักดิ์สิทธิ์เลยทีเดียวที่อาณาภพสามารถให้คุณและโทษ
ได้เครื่องประกอบในการแกลมอ อาทิเช่น เครื่องแต่งกาย
จำพวก เสื้อผ้า ผ้าถุงไหม สไบไหม น้ำหอม แป้ง น้ำอบ
เครื่องประดับเส้นประกำ กระจก หวี เป็นต้น

วัฒนธรรมการถ่ายทอดโดยพิธีกรรม

พิธีกรรมแกลมอของชาวไทยภูเขา นี่เป็นการสืบทอด
ต่อทางเชื้อสายทางสายเลือดหรือตระกูลเดียว แนวคิด
สร้างในบทนี้จะได้อธิบายขยายเพิ่มเพื่อเพิ่มเติมมิติทาง
แนวคิดโดยการนำเอาทฤษฎีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มา
การอธิบายเพิ่มเติม

การสืบทอดเชื้อสายทางวัฒนธรรมด้วยพิธีกรรม
แกลมอของชาวไทยภูเขานี้เป็นการสืบทอดทางเชื้อสายนั้น
จะเป็นการสืบทอดทางสายเลือดหรือตระกูลเดียวในการ
สืบทอดเชื้อสายในพิธีกรรมแกลมอของชาวไทยภูเขานี้
สามารถอธิบายหลักการสืบทอดทางจิตวิญญาณนี้ได้ ว่า
การที่วิญญาณ หรือ ผีมอ นั้นสามารถมาเข้าทรงหรืออยู่กับ
ตระกูลใดนั้นก็ตาม ผีมอจะไม่ข้ามไปอยู่ในตระกูล
อื่นเด็ดขาดจะอาศัยอยู่ และรักษาตระกูลของตนเอง
เท่านั้น เมื่อผู้รับมาปฏิบัติได้ล้มหายตายจากไป ผีมอ
จะต้องหาผู้รับการสืบทอดใหม่ และผู้ที่รับผีมอได้นั้น
ต้องมีฐานคติทางอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้วยว่า ทาง
วัฒนธรรมชาวไทยภูเขาจะมีความความเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ดี
เป็นของบรรพบุรุษที่ได้ปฏิบัติมา เมื่อมาอยู่ด้วยต้อง

ดูแลรักษา ปฏิบัติดูแลให้ดีด้วยเหตุผลนี้ประการหนึ่งที่
อาจทำให้ผีมอเลือกที่จะมาอยู่ด้วย ดังคำบาลีว่า กัมมะ
โยนิ มีกรรมเป็นแดนเกิด เกิดในตระกูลเดียวกัน
สายเลือดเดียวกัน กัมมะพันธุ์ มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มี
กรรมร่วมกัน ที่จะต้องมีการปฏิบัติตามและเป็นผู้รับสืบทอด
ต่อไป

ทฤษฎีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ริชาร์ด ได้
มองอัตลักษณ์ในความหมาย 2 นัย ได้แก่ ความหมาย
เหมือนลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง บนพื้นฐาน
ความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบกันระหว่างคนกับ
สิ่งของในสองแง่มุมโดยมีกระบวนการทางสังคมในการ
สร้างสืบทอดอัตลักษณ์ขึ้นอยู่กับบริบทของ
ความสัมพันธ์ทางสังคมอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มถูกสร้าง
ขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันของสมาชิกในกลุ่ม
พื้นฐานความเหมือนกันของกลุ่มย่อมมีความแตกต่าง
กับกลุ่มอื่นมาเป็นตัวกำหนดความเป็นอัตลักษณ์ของ
กลุ่มตนด้วยมิใช่สิ่งที่มืออยู่แล้วในตัวของมันเองหรือ
กำเนิดขึ้นพร้อมกับคนหรือสิ่งของแต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้าง
ขึ้นและมีลักษณะของความเปลี่ยนแปลงคล้ายกับ
ความหมายของเบอร์เจอร์และลัคแมน อัตลักษณ์จะถูก
สร้างขึ้นโดยอาศัยกระบวนการทางสังคมเมื่อตกผลึก
แล้วจะมีความคงที่ปรับเปลี่ยน หรือแม้กระทั่ง
เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปทั้งนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์
ทางสังคมเป็นหลัก การใช้แนวคิดทางวัฒนธรรมมาใช้
เป็นแบบแนวทางการวางกรอบงานและการตีความเชิง
สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ดังนี้ โดยใช้ทฤษฎีโครงสร้าง
ทางวัฒนธรรมเพื่อมองโครงสร้างความคิดของมนุษย์ที่มี
ส่วนประกอบแต่ละอย่างที่มีสัมพันธ์กัน ได้แก่ ความเชื่อ
แบบเดียวกัน วัฒนธรรมเดียวกันฐานคตินิยมแบบ
เดียวกันและกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน เพราะการ
ตีความหมายของมนุษย์มีเหตุผลในระบบความคิดที่มี
ความสัมพันธ์กันและการตีความเชิงสัญลักษณ์ทาง

วัฒนธรรม ในการนับถือผีมือ หรือการสืบทอดเป็น วัฒนธรรมหนึ่งที่เป็นพิธีกรรมสืบทอดทางตระกูล หรือ สายเลือด โดยวัฒนธรรมชาวไทยภูยจะมีกานับถือผีมือ เหมือนกัน กลุ่มชาติพันธุ์ไทยภูยมีความเชื่อแบบ เดียวกัน ให้ความนับถือผีมือเหมือนกัน สืบทอดจาดต้น ตระกูลแบบเดียวกัน ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าอัตลักษณ์ ทางชาติพันธุ์ ประการหนึ่ง

คุณค่าทางจริยศาสตร์

ความหมายของจริยศาสตร์ ตามหลักอักษร ศาสตร์คำว่าจริยศาสตร์มาจากภาษาสันสกฤตว่า จริย + ศาสตร์ แปลว่า ความประพฤติ ศาสตร์ แปลว่า ความรู้ จริย ศาสตร์ แปลว่า ความรู้ที่ควร หมายถึง อุบนิสัยหรือหลัก ของการประพฤติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า (Ethics) หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยหลักศีลธรรมกฎที่ว่าด้วย ประพฤติกรรมของมนุษย์ หนึ่งจริยศาสตร์เป็นศาสตร์ ที่ว่าอุบนิสัย และพฤติกรรมของมนุษย์ความประพฤติ ของมนุษย์จะเป็นกระจกเงาส่องให้เราเห็นอุบนิสัยและ นิสัยของคนจริยศาสตร์จะช่วยชี้ค่าของมนุษย์โดยการ มองทางอุบนิสัย นิสัยใจคอ และความประพฤติตามที่ บุคคลนั้นแสดงออกมาทางกาย วาจา ใจ

คุณค่าทางจริยศาสตร์นี้ที่เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นค่า ของสิ่งทั้งปวงได้เป็นอย่างดี และเป็นที่ยอมรับแก่คนหมู่ มากกว่ามีคุณค่าอย่างไร ความเชื่อและพิธีกรรมแกลมอนี้ มีคุณค่าทางจริยศาสตร์ ที่ได้หยิบยกมาเพื่อ ทำการศึกษานี้คือ คุณค่าทางจริย หมายถึงคุณค่าทาง ความประพฤติของคนในสังคม ชุมชนที่มีความเชื่อและ การนับถือพิธีแกลมอ มีการแสดงออกซึ่งมิตรไมตรี การ เอาใจใส่ การแบ่งปัน และให้กำลังใจกัน ตลอดถึง โครงสร้างทางความเชื่อนี้สามารถควบคุมพฤติกรรมการ ของคนในตระกูล ชุมชน สังคมของชาวไทยภูยได้ สิ่งเหล่านี้ เป็นคุณค่าทางจริย คือคุณค่าที่เกิดจากพิธีกรรมทาง ความประพฤติตามโครงสร้างความเชื่อในพิธีแกลมอ

ศาสตร์ หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากพิธีแกลมอ เป็นภูมิ ปัญญาของบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดสู่รุ่นต่อรุ่น มีความรู้ที่ ก่อให้เกิดความประพฤติ ความคิด การใช้ชีวิต กรอบ จารีตประเพณีที่จำต้องปฏิบัติตาม เป็นการถ่ายทอดภูมิ ปัญญาทางความรู้ด้วยวิธีหนึ่ง เป็นคุณค่าทางศาสตร์ ด้วย

ประโยชน์ของจริยศาสตร์

การศึกษาวิชาจริยศาสตร์ย่อมมีประโยชน์พอ สรุปลงได้ดังนี้

1. ทำให้รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไร ผิด สามารถเลือกปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง
2. ทำให้รู้ทางดำเนินชีวิตทั้งในส่วนตัวและ สังคมได้
3. ทำให้เข้าใจกฎความจริงของชีวิต เป็นสิ่งที่ ชีวิตต้องการ ทำให้ชีวิตสมบูรณ์การศึกษาจริยธรรมจึง เป็นการศึกษาดังกฎธรรมชาติให้รู้ว่าชีวิตที่แท้จริงคือ อะไรต้องการอะไร
4. การประพฤติหลักจริยธรรมเป็นการพัฒนา สิ่งมีชีวิตให้สูงขึ้นเรียกว่า มีวัฒนธรรมทำให้ชีวิตมนุษย์ เป็นชีวิตที่ประเสริฐกว่าสัตว์ ถ้าขาดด้านจริยธรรมแล้ว คนไม่ต่างจากสัตว์แต่อย่างใด
5. ทำให้รู้จักค่าของชีวิตว่าค่าของชีวิตอยู่ที่ ไหนทำอย่างไรชีวิตจะมีค่าและก็เลือกทางที่ดีมีค่าชีวิตก็ มีค่าตามที่ต้องการ

คุณค่าของพิธีกรรมแกลมอ

พิธีแกลมอทำให้รับรู้ต่อความเชื่อของพิธีกรรม ได้แก่ การเข้าทรง หรือ พิธีแกมอนั้นได้แสดงให้เห็นถึง การเคารพต่ออำนาจเหนือธรรมชาติ เป็นการแสดงถึงความกตัญญูตเวที (กินรี สมัญญา, 2558) พิธีกรรมที่ ได้จัดให้มีขึ้นมาทั้งคนในสังคม ชุมชน มีความสามัคคี กลมเกลียวกันในสังคมนอกจากนั้นยังได้แสดงถึง ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวไทยภูย (สี พิมพทอง,

2558) ได้กล่าวถึงคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมแกลมอของชาวกูย ว่ามีการปลุกฝังการให้และความเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีการได้สร้างความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัว (วาส สุขเสริม, 2558) พิธีกรรมนี้เป็นพิธีกรรมสืบทอดความเชื่อในเรื่องการบูชาผีบรรพบุรุษตลอดจนได้ทำให้พี่น้องญาติ ได้พบปะกันและได้แสดงไมตรี การเอื้ออาทร การเผื่อแผ่ แบ่งปัน และการให้กำลังใจกัน (บุญจันทร์ วิยาสิงห์, 2558) ดังคำที่นายทองสา สมัญญา (2558) ได้กล่าวว่า พิธีนี้เป็นมาแต่ดั้งเดิมเกิดมาก็เห็นทำมาแต่นานแล้ว เมื่อเวลาที่มีความเจ็บป่วยที่รักษาไม่หายก็จะทำพิธีเข้าทรงดูว่ามีปัญหาอะไรหรือมีสิ่งใดเกิดขึ้นถ้ามีก็จะจัดตามที่แม่หมอบอกมา เมื่อทำตามก็หายจริงๆ จึงมีความเชื่อถือมากในคนกูยนี้ (ทองสา สมัญญา, 2558) ได้กล่าวปิดท้ายว่า

สรุปความได้ว่าหลักธรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมการเข้าทรงของชาวกูยนั้นที่ปรากฏและเห็นประจักษ์ในขณะการประกอบพิธีกรรม มีดังนี้ ความเชื่อพิธีกรรมการเข้าทรงแกลมอที่แสดงถึงลักษณะโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มชาวกูย จากการ (สันชัน สังข์ทอง, 2558) ได้กล่าวว่า ประเพณีพิธีกรรมการเข้าทรงนี้ได้แสดงถึงปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ของโครงสร้างทางสังคมในระบบครอบครัวที่นับถือกัน บ้านใกล้เรือนเคียงในการที่นับถือ เป็นธรรมเนียมปฏิบัติโดยถืออาจารย์ที่ประกอบพิธีกรรม (ครูบา) เป็นใหญ่ ซึ่งสะท้อนออกมาในความเชื่อและพิธีกรรมการเข้าทรงนั้นเป็นการแสดงโครงสร้างทางสังคมที่นับถือผู้เป็นใหญ่ในสังคม (ที่มีความเชื่อถึงคุณลักษณะที่พิเศษ) ฉะนั้นความเชื่อในพิธีกรรมการเข้าทรงในกลุ่มชาวกูยเชื่อสายเขมรนั้นเป็นประเพณีที่ต้องประกอบขึ้นเพื่อถวายต่ออำนาจเหนือธรรมชาติ ที่ตนนับถือ อาทิเช่น เทพ เทวดา หรือวิญญาณบรรพบุรุษ อันเป็นความกตัญญู รู้คุณทั้งต่อ

บุคคลอื่นและบุคคลที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นค่านิยมที่ปลุกฝังกันมาช้านาน ชาวกูยมีความเชื่อในพิธีแกลมอ (จันดี ตาทอง, 2558) และได้มีการประกอบพิธีกรรมแกลมอขึ้น เพื่อต้องการความมั่นคงทางจิตใจ (คำมูน สมัญญา, 2558) เนื่องจากพิธีกรรมเป็นหน่วยที่เล็กกว่าและเป็นเพียงองค์ประกอบส่วนหนึ่งของศาสนาเท่านั้น โดยโครงสร้างของพิธีกรรมเองยังมีความสำคัญในทางมนุษยวิทยาที่เรียกว่ารหัสทางวัฒนธรรม และความหมายทางสังคม (Cultural code and social message) ซึ่งพิธีกรรมนี้เองที่เป็นตัวชี้ให้เราได้เข้าใจถึงความหมายที่แท้จริงของแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งในทุกวัฒนธรรมจะมีความหมายที่หลากหลายและซับซ้อน ในระดับปัจเจกบุคคลในชุมชนบ้านหนองคูยังมีความเชื่ออยู่ค่อนข้างมาก และจะให้ความเคารพในพิธีกรรมแกลมอ เพราะเป็นพิธีที่ศักดิ์สิทธิ์นั่นเอง

คุณค่าทางชุมชน

โครงสร้างทางความเชื่อในพิธีแกลมอนั้นประกอบไปด้วยความเชื่อ เช่น โครงสร้างความเชื่อในระดับชุมชน โดยส่วนมากความเชื่อในเรื่องภูตผี วิญญาณ ทุกคนต้องปฏิบัติตามความเชื่อตามอาจารย์ที่ได้ถือตามกันมาและปฏิบัติมา ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ทุกคนจะให้ความเคารพ และยำเกรง ตามโครงสร้างทางความเชื่อ จึงก่อให้เกิด การควบคุมในด้านความประพฤติ หรือ พฤติกรรม อาทิเช่น การไม่ล่วงเมิดต่อสตรีเพศ การไม่เข้าไปย่ำยีลูกเมียเขา การให้ความเคารพในบรรพบุรุษ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ของตนเอง โดยการเซ่นไหว้ในวาระประจำปี หรือวันสำคัญด้วย ในระดับชุมชน ทุกคนจะให้ความเคารพ ฝีมือ และฝีมือวิญญาณบรรพบุรุษของตนเอง จากการสังเกตการณ์ชาวกูยชุมชน แม้มีบ้างครอบครัวที่ไม่ได้เข้าทรงหรือไม่ได้จัดประกอบพิธีกรรมแกลมอ เมื่อมีการจัดประกอบพิธีแกลมอขึ้นบ้านใด ชาวกูยที่เป็นเครือญาติ พี่น้อง

และคนรู้จักจะให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ นี่จึงเป็นการกำหนดพฤติกรรมของคนในชุมชนเดียวกันได้ โดยอาศัยความเชื่อในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และควรเคารพทุกคนต้องไม่ทำตัวให้ผิดศีลธรรม ไปลามาไหว้ มีการบอกกล่าว ให้เกียรติกันในครอบครัว ซึ่งเป็นโครงสร้างในระดับครอบครัวที่อาศัยความเชื่อในการควบคุมพฤติกรรมได้

คุณค่าทางสังคม

ความเชื่อและพิธีกรรมแกลมอเป็นโครงสร้างที่ควบคุมพฤติกรรมทางสังคม ความเชื่อและพิธีกรรมแกลมอ มีฐานความเชื่อว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติอยู่ เชื่อว่าในตัวตนของมนุษย์มีสิ่งเหนือธรรมชาติควบคุมอยู่ ที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของวิญญาณบรรพบุรุษที่เรียกเป็นภาษาทวยว่า ผีมอโดยประโยชน์ของความเชื่อนี้เองทำให้มีลักษณะต่างๆ ดังผู้ศึกษาได้แบ่งประเด็นไว้ ดังนี้

โครงสร้างทางความเชื่อและการอาศัยความเชื่อและผู้คนในชุมชนก็มีความเชื่อในสิ่งเหล่านี้ ฉะนั้นผลของความเชื่อจึงมีดังต่อไปนี้ คือ 1) ความเชื่อทำให้เกิดความมั่นใจ 2) ความเชื่อทำให้เกิดพลัง 3) ความเชื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์ 4) ความเชื่อทำให้เกิดความสามัคคี 5) ความเชื่อทำให้เกิดรูปธรรม (สัญลักษณ์) 6) ความเชื่อเป็นพื้นฐานทำให้เกิดปัญญา 7) ความเชื่อทำให้เกิดฤทธิ์ทางใจ เป็นคุณค่าหนึ่งซึ่งสังคมได้รับจากพิธีกรรมแกลมอนี้

บทสรุป

คุณค่าทางจริยศาสตร์พิธีกรรมแกลมอของชาวไทยทวย ทำให้เกิดความเชื่อและสามารถส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมประเพณีต่อมาคือพิธีกรรม และเกิดการกำหนดเป็นจารีตเพื่อเป็นแนวปฏิบัติตาม มนุษย์จึงนำเอาแนวความเชื่อของการแกลมอมานำมาปฏิบัติในกลุ่มของตน ความเชื่อดั้งเดิมที่กลุ่มชาวไทยทวยมีการ

ปฏิบัติและสืบต่อมาแต่อดีตได้เพราะความเชื่อที่มีต่อผีมอ หรือของรักษาตามความเชื่อแบบดั้งเดิม และคนในชุมชนยังได้ยึดถือสืบต่อกันมาเป็นความเชื่อดั้งเดิมของชนชาติไทยทวยเป็นเช่นเดียวกับชนชาติอื่น ได้แก่ เชื่อในอำนาจลึกลับของธรรมชาติของผีวิญญาณ ชาวไทยทวยหรือชาวทวยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ส่วยเรียกตัวเองว่า ทวย แปลว่า "คน" ใช้ภาษา "ทวย" เป็นเอกลักษณ์ในการสื่อสาร เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่นับถือผีมอมมาจากบรรพบุรุษ มีการประกอบพิธีกรรมแกลมอ พิธีแกลมอทำให้รับรู้ต่อความเชื่อของพิธีกรรม ได้แก่ การเข้าทรง หรือ พิธีแกมอ นั้นได้แสดงให้เห็นถึงการเคารพต่ออำนาจเหนือธรรมชาติ เป็นการแสดงถึงความกตัญญูกตเวที พิธีกรรมที่ได้จัดให้มีขึ้นมาทั้งคนในสังคม ชุมชน มีความสามัคคีกลมเกลียวกันในสังคมนอกจากนั้นยังได้แสดงถึงลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวไทยทวยได้ กล่าวถึงคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมแกลมอของชาวไทยทวย ว่ามีการปลูกฝังการให้และความเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีการได้สร้างความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัวพิธีกรรมนี้เป็นพิธีกรรมสืบทอดความเชื่อในเรื่องการบูชาผีบรรพบุรุษตลอดจนได้ทำให้พี่น้องญาติ ได้พบปะกันและได้แสดงไมตรี การเอื้ออารีย์ การเผื่อแผ่ แบ่งปัน และการให้กำลังใจ ต่อกันโดยผ่านพิธีกรรมหรือใช้สื่อในพิธีกรรมแกลมอเป็นหลักในการมาร่วมกันเป็นกลุ่มด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนีย์ ทานตวณิช. (2523). **คติชาวบ้าน**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
ธวัช ปุณโณทก.(2528). **วัฒนธรรมพื้นบ้าน คติความคิดความเชื่อในวัฒนธรรมพื้นบ้าน** . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประทีป แชร้มย์. (2535). **พิธีกรรม มณีวัต ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเขมร : ศึกษากรณีบ้านตะโกราย ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษามนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.

พระเทพวิจิตรวิทย์ อุตตสนุนโต (โอชาวัฒน์). (2548). **การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาของร่างทรง : กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มานิต มานิตเจริญ. (2514). **พจนานุกรมใหม่ทันสมัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การพิมพ์พระนคร.

ยโสธารา ศิริภาประภากร. (2556). **ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมการเข้าทรงของชาวพุทธ : กรณีศึกษาบ้านศาลาสามัคคี ตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

วิลาลินี ศรีนุเคราะห์. (2543). **ปลื้มใจ : กรณีศึกษาพิธีไหว้ครูเพื่อสืบทอดพิธีกรรม อันเนื่องจากความเชื่อของชาวไทย เขมร สุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์.

ศิริพร สุเมธรัตน์. (2553). **ประวัติศาสตร์ถิ่นเมืองสุรินทร์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. สุรินทร์ : โรงพิมพ์ ส.พันธ์เพ็ญ.

สมพร เกษมสุขจรัดแสง. (2526). **การผสมทางวัฒนธรรมของลาวโซ่งหรือ ไทยโซ่ง**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2532). **ร้องรำทำเพลง : ดนตรีและนาฏศิลป์ชาวสยาม**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์.

อิสราพร จันทร์ทอง. (2537). **บทบาทหน้าที่ของพิธีกรรมแก้ลมอของชาวกูยบ้านสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์**. สุรินทร์ : มนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Richard Lawrence . **Unlock Your Psychic Powers**. (2542) - **ศาสตร์แห่งพลัง** . แปลโดย สมชาย สัมฤทธิ์ทรัพย์. (กรุงเทพฯ : มาสเตอร์พริ้งตั้ง)

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

กิณีรัมย์ญา, 20 ธันวาคม 2558.

คำมุนรัมย์ญา, 28 เมษายน 2558.

จันสี ตาทอง, 28 เมษายน 2558.

ทองสารัมย์ญา, 20 ธันวาคม 2558.

บุญจันทร์ วิชาสิงห์, 20 ธันวาคม 2558.

วาส สุขเสริม, 20 ธันวาคม 2558.

ศรี พิมพ์ทอง, 20 ธันวาคม 2558.

สันชัย สังข์ทอง, 22 มิถุนายน 2558.